

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICA — FINANȚE

DIRECTOR : D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR : I. N. CESĂRESCU

ABONAMENTUL

pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Străinătatea : 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCURESCI

6, Splaiul Brâncoveanu Voevod, 6
Vis-à-vis de Palatul Justiției

S U M A R :

Despre efectul convențiilor în privința persoanelor a treia. Art. 973. *Convențiunile n'au efect de cât între părțile contractante, de d. C. Nacu.*

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ :

Curtea de apel din Galați, s. 1 : *P. C. Contzias cu Banca de scont din Constanța, Banca generală din București și G. Hrisicos.*

Tribunalul Gorj : *N. Gigârta cu Minist. de finanțe.*

JURISPRUDENȚĂ STRĂINĂ :

Tribunalul civil din Bordeaux : *Soții Château pentru divorț.*

Informație.

Despre efectul convențiilor în privința persoanelor a treia

Art. 973. *Convențiunile n'au efect de cât între părțile contractante*

Ecă o dispozițiune care exprimă o idee atât de simplă în cât nu are trebuință să fie tradusă în text de lege. Cum poate să fie închipuire că două părți, cari fac o convențiune între ele, pot obliga, atinge libertatea unui al treilea care nu ia parte la această convențiune? Lucrul este așa de natural în cât redactorul român, cu drept cuvânt, nu a mai reprodus art. 1119—1122 din C. Nap. cari se ocupă de obligarea pentru altul. Necontestat că o convențiune este pentru cei ce nu au luat parte la dânsa *res inter alias acta*. Pothier (n. 57) citează ca exemplu de aplicare a acestei reguli Const. 25 C. Jus. *De Pactis*, după care, înțelegerea între moștenitorii unui debitor asupra modului cum și de care din ei să se plătească datoriile, nu poate atinge dreptul creditorului de a reclama de la fie-care din ei partea cu care este ținut după lege : *debitorum pactionibus, creditorum petitio nec tolli, nec minus potest.*

Parte contractantă nu este cel care figurează fizicește în convențiune, ci acela în numele căruia se lucrează.

Așa un mandant se consideră parte contractantă, de și el nu figurează de cât prin manda-

tarul său. Prin convențiune se găsesc obligați să se folosească și moștenitorii, legitimi ori testamentari, ai părților, precum și succesorii universali prin acte între vii. Se poate întâmpla însă că în unele cazuri chiar succesorii între vii cu titlu particular să li se transmită obligațiunile pe cari personal ei nu le ar fi contractat.

Vom vedea în materia probelor cum convențiunile pot fi opozabile celor ce nu participă la ele.

În afară chiar de cele zise aci se poate întâmpla ca cine-va prin o convențiune să modifice sau să stingă obligațiunea sau dreptul altuia. Astfel în obligațiunile solidari, unul din codebitori sau unul din cocreditori poate prin un act al său să impușineze, sau să desființeze obligațiunea sau creanța celor-l-alți codebitori sau cocreditori.

Deosebit de observațiunile expuse se presintă cestiunea dacă se poate promite pentru altă persoană, pentru care cel ce promite nu lucrează nici ca mandatar nici ca *negotiorum gestor*. Și, de altă parte, avem să ne întrebăm ce se întâmplă când se stipulează în favoarea unei a treia persoană, cel ce stipulează nefiind nici mandatarul nici gestorul acestuia ?

Mai toate legile civile se ocupă de aceste cazuri. Redactorul român nu a reprodus art. 1219—1221 C. Nap. cari se referă la cestiunea propusă.

În lipsă de text vom căuta a ne servi cu principiile generale pentru a rezolva punctele principale.

Și mai întâiu să ne ocupăm de cazul în care cine-va promite pentru altul. Această promisiune produce ea vre-un efect ?

Este necontestat, și nu este necesitate a se demonstra lucrul, că cel de al treilea, în numele căruia s'a promis ceva, nu se găsește în nimic obligat, pe cât timp nu intervine din parte-i ratificarea obligațiunii luate în numele său.

Asemenea obligațiunea devine perfectă din momentul în care o asemenea ratificare are loc.

În raporturile dintre stipulant și acel în numele căruia s'a promis, promisiunea până la ra-

tificare este considerată ca o simplă ofertă, pe care stipulantul o poate retrage. Comentatorii însă admit că stipulațiunea nu cade dacă, sau stipulantul, sau acel pentru care s'a comis, moare mai înainte de ratificare. Aci nu este o policitațiune simplă ci o convențiune la care au participat două voințe.

Dar între stipulant și promitent obligațiunea pentru altul este ea valabilă? Justinian răspunde făcând o distincțiune.

Si quis alium daturum facturum ve quid sponderit, non obligatur, veluti si spondeat Titium quinque aureos daturum. Quod si efecturum se, ut Titius daret, sponderit, obligatur (§ 3, C. III, Tit. XIX Institute).

Dacă-ți promit numai ca Titius să-ți dea cinci aurei, obligațiunea este nulă. Dacă însă 'ți promit că voi determina pe Titius ca să-ți dea acei cinci aurei, obligațiunea este valabilă, pentru că aci 'ți promit un fapt al meu. In cazul al doilea cel ce se obligă face, o promisiune *de se*, cum zice Bufnoir (*Propriété et Contract*, XL, Leon) *il se porte fort*, după cum se exprimă Codul Napoleon (art. 1120).

La prima vedere distincțiunea făcută de Justinian pare prea subtilă, cu toate acestea ea este fundată pe principii necontestate de drept. A promite faptul altuia este a face o promisiune nulă; a promite cine-va asigurarea că cel de al treilea va executa promisiunea este a face o promisiune valabilă, pentru că aci faptul celui care promite este obiectul obligațiunii.

De altă parte ar nasce întrebarea cum se poate în practică prezenta cazul că cine-va să se oblige personal și să promită faptul altuia? Se pot ușor găsi exemple, Primus vinde o casă lui Secundus, Secundus declară că nu cumpără de cât dacă Tertius, proprietar vecin, nu va tăia arborii săi nu va dărâma zidul care împiedică vederea, ori dacă Tertius nu va vinde o părticică din locul său, care să-i dea vederea sau comunicarea la stradă. Secundus promite și se obligă către Primus că Tertius 'i va lăsa vederea liberă sau 'i va vinde pe un preț determinat terenul trebuincios.

Un alt exemplu care se prezintă adesea în practică. Ecă patru persoane cari se găsesc coproprietare pe un imobil. Ele voesc să vândă acest imobil însă sunt împiedicate de împrejurarea că unul din coproprietari este încă minor. Pentru a face vânzarea valabilă trebuiesc îndeplinite o mulțime de formalități: autorizarea consiliului de familie, omologarea tribunalului, fixarea prețului de la care să înceapă licitarea, după o prealabilă prețuire făcută de experți, procese verbale locale, publicațiuni, afișe, licitare publică, supralicitarea etc. Părțile găsesc mai comod ca cei trei copro-

prietari majori să vândă părțile lor și că promite că cel de al patrulea va vinde și el partea lui pe acelaș preț atunci când va deveni major.

La același rezultat ajungem dacă în actul de vânzare figurează minorul, fie prin el însuși, fie prin tutorul său și cei majori garantează ratificarea din partea minorului, când va deveni major.

Codul german pare a nu admite validitatea promisiunii pentru altul de cât numai dacă promitentul ia calitatea de reprezentant al terțiului, fie că a avut procurațiune, fie că această procurațiune a lipsit (V. art. 177 și urm.).

Credem util a cita următoarele două dispozițiuni.

Art. 180. «În actele unilaterale represintarea fără procurațiune nu este permisă. Dacă însă acela față de care un asemenea act trebuia să fie făcut nu a reclamat în timpul executării obligațiunii sau dacă a consimțit ca reprezentantul să lucreze fără procurațiune, se aplică prin analogie dispozițiunile asupra convențiunilor.

Art. 181. «Un reprezentant, afară de autorizațiune contrarie, nu poate încheia în numele reprezentantului un act cu el însuși, întru cât un asemenea act nu consistă exclusiv în executarea unei obligațiuni».

Acum, după ce am stabilit că se poate promite îaptul altuia, avem să precisăm cari sunt efectele unei asemenea convențiuni. Aci trebuie să stabilim relațiunea dintre creditor și acela al cărui fapt s'a promis și apoi legătura între creditor și cel care a promis.

Pe cât timp cel de al treilea nu ratifică obligațiunea contractată în numele său, nu există nici o legătura juridică între el și stipulant. Neapărat depărtăm ipotesa că cel ce a promis a lucrat ca *gestor*. Odată însă ratificarea intervenită convențiunea este încheiată între stipulant și cel ce a ratificat și obligațiunea este perfectă. Se zice că până la ratificare stipulantul față cu terțiul se găsește în stare de policitațiune, de simplă ofertă. Aceasta este exact întru atât că până la ratificare stipulantul poate retrage propunerea, bine înțeles întru cât promitentul nu se opune. Însă se zice că nu trebuie asimilată complet această stare în care se găsesc părțile cu starea de simplă ofertă, pentru-că ori-cum ar exista o convențiune între cei cari au încheiat-o și de aceea se decide că acceptarea ofertei se poate face și după moartea, fie a stipulantului, fie a terțiului (Comp. Lacantinerie et Barde, I, n. 154).

Între părțile cari au încheiat convențiunea, raportul juridic este creat. Am arătat distincțiunea pe care o făceau textele din dreptul roman. Pentru că redactorul român nu a reprodus art. 1120 C. Nap., care cere pentru validitatea obligațiunei

ca promitentul *se porte fort*, față cu regula de interpretare dată de art. 978, ori-ce clausă primitoare de două înțelesuri trebuie interpretată așa ca să producă un efect, vom zice că sub legea noastră promisiunea faptului unui terțiu trebuie considerată ca o promisiune *de se* și prin urmare că este valabilă.

Dar care este întinderea acestei obligațiuni? Promitentul este el ținut până ce terțul execută obligațiunea promisă, sau el este descărcat numai prin faptul că terțul ratifică promisiunea? Codul federal în art. 127 dă prima soluțiune: «Acel ce promite faptul terțului este ținut la daune interese în cas de neexecutare din partea acestui terțiu». În Franția cestiunea este discutată. Pentru noi soluțiunea este o cestiune de fapt, ea depinde de interpretarea ce trebuie dată convențiunii.

Dar se mai întreabă autorii: fie că promisiunea este însoțită de o clausă penală, fie că părțile nu au fixat daunele interese, stipulantul are el alegerea între a reclama suma fixată prin clausa penală, sau daune interese și între a cere ca obligațiunea să se execute de promitent, când această executare este posibilă? Codul german dă această alegere creditorului. Art. 179 al. 1. «Cel ce a contractat ca reprezentant al altui, fără să poată proba că a avut procură de la acesta și în lipsă de ratificare este obligat, după alegerea stipulantului, sau la executare, sau la daune interese.» . . . al. 3. «Reprezentantul nu este răspunzător dacă partea cu care a contractat avea sau trebuia să aibă cunoștință de lipsa procurățiunii». În Franția domină sistemul contrar. (Lacantinerie et Barde, I, n. 142 v. și citațiunile. — Bufnoir, I. c.).

Este însă unanim admis că dacă este indeferent pentru stipulant de cine să se execute obligațiunea, promitentul o poate executa el însuși. (Lacantinerie-Barde, I, n. 14.—Bufnoir, I. c.).

Acum putem intra în cercetarea cestiunii a se ști dacă stipulațiunea în favoarea altuia produce vre un efect.

Aci, ca și în cazul promisiunii faptului altuia avem să punem pe stipulant față cu acel în favoarea cărui s'a stipulat și vom decide că relațiunea se consideră ca o ofertă, care poate fi retrasă; însă care face obligațiunea perfectă de îndată ce cel în favoarea cărui s'a acceptat primește această ofertă (Cod. Nap. art. 1121 la fine. C. Feder. art. 128 al. 2).

Observăm și aci că nu trebuie să asimilăm situațiunea aceasta unei policitațiuni ordinare, pentru că acceptarea se poate face și de către moștenitorii terțului și față cu moștenitorii stipulatorului. Cum am zis mai sus, aci există încheiată o convențiune între cei cari au participat la ea.

Pe cât timp însă acel în favoarea cărui s'a stipulat nu declară că primește a se bucura de stipulațiune care este efectul convențiunii, între cei ce au contractat? În principiu vom zice că convențiunea este nulă, pentru motivul că stipulantul, ca creditor, nu are nici un interes pentru a putea sili pe promitent la executarea obligațiunii.

De îndată însă ce se presintă pentru stipulator un interes, obligațiunea devine perfectă. Aceasta este foarte explicit zis în § 19 Inst. Tit. c.: *Alteri stipulari, ut supra dictum est, nemo potest: inventae sunt enim hujusmodi obligationes ad hoc ut unusquisque sibi adquirant quod sua interest: ceterum, ut alii detur, nihil interest stipulatoris.*

Un asemenea interes este presupus în art. 128 al. I c. fed. când decide că: «Acela care lucrând în numele său propriu, a stipulat o obligațiune în favoarea unui al treilea are dreptul să ceară executarea în profitul acestui al treilea» și în art. 335 Cod german: «Stipulantul, afară de voința contrară a părților, poate cere ca prestațiunea să fie făcută terțului, chiar dacă acesta are drept să o ceară el însuși».

Se poate găsi casuri în cari stipulantul să aibă interes. Vom înlătura cazul prevăzut de § 19 din Institute (tit. cit.), când s'a alăturat la obligațiunea principală o clausă penală. Aci atențiunea părților este îndreptată nu către obligațiunea principală, în care figurează stipulațiunea în favoarea altuia, ci către obligațiunea secundară, care are de obiect pedeapsa, obligațiune supusă oare-cum condițiunii neîmplinirii obligațiunii principale (Consultă Lacantinerie-Barde, I, n. 153).

Putem cita între casurile în cari stipulatorul are interes la executarea stipulațiunii pentru altul următoarele:

Având o datorie către Primus conviū cu Secundus ca el să facă plata acestei datorii. Vom vedea în art. 1093 cum în interesul liberării unei obligațiuni, se admite de valabilă plata făcută chiar de acel ce nu are interes ca obligațiunea să fie executată.

Pe lângă acest cas § 20 din Institute citează cazul în care existând mai mulți cotutori cari răspund *in solidum* de administrațiunea lor, unul din ei a stipulat de la un altul o cauțiune pentru că un alt cotutor va administra bine tutela.

Asemenea se citează cazul în care un usufructuar cedează altuia dreptul său și stipulează de la cesionar a da nudului proprietar o cauțiune că va întrebuința bine lucrul dat în usufruct.

Un simplu interes de afecțiune către persoana în favoarea cărei s'a stipulat justifică de ajuns validitatea stipulațiunii. Ți vând o casă și te oblig

ca pe lângă preț să dai o rentă viajeră mamei mele.

Aplicațiunea cea mai frecventă a stipulațiunii făcută în favoarea unei persoane căreia i purtăm afecțiune o găsim în asigurarea ce, de exemplu, un părinte face vieții copilului său.

Azi predomină ideea că de și stipulațiunea în favoarea unui al treilea, când stipulantul nu are interes de cât afecțiunea sa, constituie un act de bine-facere, totuși forma solemnă a donațiunii nu este cerută. (Lacantinerie-Barde, I, n. 165 și urm.).

În fine, afară numai dacă din termenii convențiunii nu ar rezulta intențiunea contrarie a părților, se admite că în cas că cel în profitul cărui s'a stipulat refuză darul ce i se face, stipulantul este acela care trebuie să profite de acest refuz și să ceară ca executarea obligațiunii să se facă în favoarea sa. (Bufnoir, I. c.).

C. Nacu

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

CURTEA DE APEL DIN GALAȚI, Secția I

Audiența de la 30 Mai 1901

Președenția D-lui G. C. ȘIȘMAN, Prim-Președinte

P. C. Contzias cu Banca de scont din Constanța și Banca generală din București și G. Hrissicos

Decizia comercială No. 29

Excepțiuni. — Termene. — Neobservarea termenului pentru exercițiul unui drept. — În ce stare a procesului se poate propune. — Dacă observarea termenului este o chestie de ordine publică.

Faliment. — Hotărîre ce preschimbă data încetării plăților. — Dacă este obligatorie pentru toți creditorii.

Faliment. — Contestație la hotărîrea ce preschimbă data încetării plăților. — Intervenție. — Dreptul oricărui creditor d'a interveni la contestația făcută de alt creditor. — Până când se poate face această intervenție. — (Art. 1 și 719 din Codul comercial; art. 248 din Pr. civ.).

Interogatoriu. — Când se poate incuviința de judecată chemarea la interogatoriu. — (Art. 227 din Pr. civilă).

Faliment. — Incetare de plăți. — Apreciere suverană a judecătorilor fondului. — Dacă încetarea de plăți poate să existe și când comerciantul plătește însă întrebunțează sau face acte ruinătoare și frauduloase. — (Art. 718 din Codul comercial, ast-fel cum a fost modificat prin legea din 20 Iunie 1895).

1. *Excepțiunea ce tinde la decăderea unei părți de la un drept din cauza neobservării termenului acordat de lege pentru exercițiul aceluși drept, este de ordine publică și poate fi ridicată în ori-ce stare a procesului, intru cât termenii fixați de legiuitor pentru exercițiul unui drept sunt de ordine publică și trebuie a fi observați chiar din oficiu.*

2. *O hotărîre care preschimbă data încetării plăților falitului, după contestația unuia din creditorii, este obligatorie tutulor celor-l'alți creditorii.*

3. *Din momentul ce ori ce creditor are dreptul a face contestație în ce privește preschimbarea epocii încetării plăților falitului, este evident că creditorii*

pot să și intervină în contestația altora, și această intervenție se poate face în ori ce stare a procesului și la ori ce instanță.

4. *Chemarea la interogatoriu numai atunci se poate incuviința când partea care recurge la această probă are un interes legitim și interogatorul se referă la fapte personale care fiind în legătură cu pricina pot duce la deslegarea ei.*

5. *Incetarea de plăți a unui comerciant pentru datoriile sale comerciale, nefiind definită de lege, este o cestiune lăsată cu totul la aprecierea instanțelor de fond, și faptul dacă un comerciant este în incetare de plăți cum și de când această incetare există, se poate deduce din ori ce fapte și circumstanțe din care se va putea stabili această stare de lucruri.*

De asemenea, incetarea de plăți reală poate să existe nu numai când rezultă din semne positive și exterioare dar și atunci când comerciantul plătește însă întrebunțează sau face acte ruinătoare și frauduloase.

S'a ascultat d. avocat M. G. Orleanu din partea apelantului P. C. Contzias, în dezvoltarea motivelor de apel, și pe d. avocat Vasile Lascăr, procuratorul băncilor de scont din Constanța și generală din București în combateri.

Curtea,

Având în vedere incidentul ridicat de apelantele P. C. Contzias, de a se respinge ca tardivă intervenția făcută de Banca generală din București la contestația introdusă de Banca de scont din Constanța care contestație avea de scop a se retrodata epoca încetării plăților falitului Gh. Hrissicos, fixată de trib. Constanța în mod provisoriu la 23 Noembrie 1900 prin sentința declarativă de faliment, pentru motivul că acea intervenție n'a fost făcută în termenul prescris de art. 719 din Cod comercial;

Având în vedere că Banca generală din București cere a se uni acest incident cu fondul;

Considerând că din momentul ce prin acest incident se pune în discuțiune decăderea acelei Bănci de la un drept, din cauza neobservării termenului acordat de lege pentru exercițiul acordat de lege pentru exercițiul aceluși drept și cum termenii fixați de legiuitor în acest scop sunt de ordine publică și trebuie a fi observați chiar din oficiu, nu mai rămâne îndoială că această cestiune departe de a fi un mijloc de apărare în fond, constituie un fine de neprimire care neavând nici o legătură cu fondul primeasă ori-ce discuție;

Că așa fiind, cererea Băncii generale, urmează să fie respinsă ca neadmisibilă.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge cererea Băncii generale din București de a se uni incidentul ridicat de apelante cu fondul, după care s'a ascultat d-l avocat V. Lascăr, d-l avocat Orleanu și d-l judecător sindic.

Curtea,

Statuând asupra incidentului:

Având în vedere că din lucrările dosarului tribunalului relative la falimentul lui Gh. Hrissicos se probează că Banca de scont din Constanța, făcând contestație la prima instanță, în termenul prescris de art. 719 din Cod comercial, în contra sentinței declarative de faliment a numitului Hrissicos spre a obține preschimbarea epocii încetării plăților fixată provisoriu prin acea

sentință la o dată anterioară, mai târziu, după ce deja expirase dreptul creditorilor de a mai introduce asemenea contestație, Banca generală din București a făcut intervenție la contestația Băncii de scont tot la trib. în scopul de a apăra interesele acestei din urmă Bănci, care sunt identice cu interesele sale;

Considerând că conform legii comerciale o hotărîre care preschimbă data încetării plăților falitului după contestația unuia din creditorii, este obligatorie tuturilor celorlalți creditorii;

Că așa fiind de și este adevărat că în regulă generală judecătorul sindic reprezintă interesele tuturilor creditorilor falimentului, însă din momentul ce art. 719 din Cod comer., dă dreptul oricărui creditor de a face contestație în ce privește preschimbarea epocii încetării plăților falitului și hotărîrea câștigată devine o pasabilă tuturilor creditorilor, este evident că precum creditorii pot să formeze asemenea contestație pot să și intervină în contestațiunea altora pe cât timp legea comercială nu le ridică acest drept;

Că Codul comercial nereglementând procedura unor astfel de intervenții, urmează ca după art. 1 din Cod comercial, să se aibă în vedere dreptul comun;

Că după art. 248 din Pr. civ., intervenția făcută de cel de al treilea pentru apărarea drepturilor uneia dintre prigonitoarele părți se poate face în orice stare a procesului și la orice instanță;

Că în specie Banca generală prin intervenția sa neținând la stabilirea unui drept propriu al său care pe calea de contestație admisă prin art. 719 Cod comercial nu l-ar fi putut exercita din cauza expirării termenului acordat de lege pentru exercițiul acestui drept, ci la apărarea intereselor Băncii de scont, în acest caz intervenția, nu poate să fie tardivă, fiind că legea o admite în orice stare a procesului;

Că în ce privește însă susținerea Băncii generale că incidentul ar fi tardiv din cauză că n'a fost ridicat la prima instanță, este neîntemeiată, căci după cum s'a arătat, acest incident fiind de ordine publică poate să fie ridicat în orice stare a procesului;

Că în vederea acestora urmează a se respinge incidentul ca nefondat;

Pentru aceste motive, Curtea, respinge acest incident.

După care s'a ascultat d-ii avocații Traian Fortun și M. G. Orleanu cerând chemarea la interogator a directorului Băncii de scont din Constanța;

D-l avocat V. Lascar în combaterea chemării la interogator;

Curtea,

Având în vedere cererea făcută de apelantele P. C. Contzias, de se admite chemarea la interogator a Băncii de scont din Constanța, spre a răspunde asupra unor cestiuni anume precisate;

Având în vedere că după art. 227 din Pr. civ., chemarea la interogatoriu numai atunci se poate încuviința când partea care recurge la această probă are un interes legitim și interogatorul se referă la fapte personale care fiind în legătură cu pricina pot duce la deslegarea ei, cu alte cuvinte interogatorul trebuie să îndeplinească aceleași condiții ca și jurământul decisoriu;

Considerând că prin punctele de interogator, așa cum sunt formulate, apelantele voeste să stabilească că în luna Noembrie anul 1900, Banca de scont din Constanța a continuat a face operațiuni cu falitul Hrissicos și să deducă din acest fapt că numitul trecea de solvabil în fața Băncii, ca și către apelante;

Considerând că declarațiunile Băncii asupra acestor cestiuni chiar afirmative de ar fi, nu pot să fie tranșante și să dea soluțiunea fixăre datei încetării plăților falitului, căci efectuarea oare căror operațiuni din partea Băncii de scont n'ar putea să dovedească în mod hotărîtor că falitul la acea dată se afla ori nu în încetare reală de plăți;

Că prin urmare, întru cât acest interogator este lipsit de una din condițiile principale, cea de a duce la deslegarea pricinei, nu poate să fie admis;

Pentru aceste motive, Curtea, respinge cererea apelantului de a încuviința chemarea la interogator a Băncii de scont din Constanța.

In fond,

S'a ascultat d-l avocat M. G. Orleanu, din partea apelantului P. C. Contzias; pe d-l avocat Vasile Lascar din partea Băncii de scont din Constanța; pe d-l judecător sindic.

Curtea deliberând,

Având în vedere apelul făcut de P. C. Contzias contra sentinței comerciale pronunțată de tribunalul Constanța cu No. 76 din 27 Aprilie anul curent;

Ascultând părțile în concludiuni;

Având în vedere că prin sentința apelată, s'a admis contestația făcută de Banca de scont din Constanța și intervenția Băncii generale din București, contra sentinței aceluiași tribunal cu No. 146 din 28 Noembrie anul 1900, relativă la declararea în stare de faliment a comerciantului Gh. Hrissicos din Constanța, s'a reformat menționata sentință numai în ceea ce privește data încetării plăților falimentului, fixându-se la 1 Noembrie anul 1900 și s'a respins ca nefondată intervenția apelantului care avea de obiect a se menține epoca încetării plăților la 23 Noembrie 1900, astfel cum fusese fixată în mod provisoriu prin sentința reformată;

Având în vedere că apelantele a susținut că pe nedrept s'a retrodatat epoca încetării plăților falitului Hrissicos la 1 Noembrie 1900, întru cât densusul nu se găsea atunci într-o încetare reală de plăți de ore ce nu avușese protestată absolut nici o poliță și dacă s'a preschimbât plata unor cambii în care numitul figura ca girant, iar nu ca debitor principal, aceasta nu poate să constituie o încetare de plăți din partea lui; Că de asemenea nu se poate deduce o încetare de plăți din actele făcute de Hrissicos cu apelantul la 1 Noembrie acel an, pe cât timp aceiași operație o făcuse și Banca de scont din Constanța cu șase luni înainte și nici din actele prin care falitul a escrocat de pe la diferiți comercianți mai multe sume, fiind că acele acte nu erau de comerț și sumele nu și le procurase spre a-și plăti datoriile sale comerciale;

Având în vedere că din desbateri, lucrările dosarului falimentului și actele de care părțile s'a servit, rezultă că Gh. Hrissicos care făcea comerț în orașul Constanța de casă de schimb, scont și comision și se bucura de un credit însemnat, la un moment dat începând să și facă plățile cu oare care greutateți, Banca generală din București și Banca de scont din Constanța, cu care numitul lucra, a căutat să i restrângă creditul, iar Banca de scont care se găsea angajată cu sume destul de mari, voind să și ia oare care garanții a cerut și obținut de la densusul cesiunea unor creanțe ipototecare; Că dificultățile de plată însă accentuându-se din ce în ce mai mult prin luna lui Iunie anul expirat, Hrissicos pentru ca să poată merge înainte se dedă la un alt mod de operații luând polițe de complotență de pe la diferiți comercianți în schimbul chitanțelor ce le emitea, cu care polițe ridica bani de la Bănci; dar și de acest mijloc nu s'a putut folosi de cât un scurt timp, căci Băncile făcându-i greutateți în efectuarea acestor operațiuni și el neputând să plătească polițele deja ajunse la scadență, a fost silit să ceară preschimbarea lor din Iunie pentru Septembrie ceea ce i s'a acordat; însă nici în Septembrie nefiind în stare să achite aceste polițe, a obținut o nouă preschimbare pentru Decembrie; Că după aceasta aranjându-și și celelalte plăți tot pentru sfârșitul lui Noembrie și Decembrie, în cele din urmă la 1 Noembrie, prin trei acte de cesiune și un act de vânzare a trecut apelantului trei creanțe și o magasie din Constanța în valoare de 58430 lei, a escrocat mai

mulți comercianți din Constanța, vânzându-le produse care în realitate nu le avea, a luat de la Banca de scont din Constanța cele două creanțe ipototecare date ca garanție spre a primi sumele de la debitorii și a le plăti Băncii cu care mergând la tribunal și radiindu-le, n'a mai răspuns Băncii nici un ban, iar în urma acestora a fugit în Rusia, lăsând un pasiv de 262796 lei și un activ de 30636 lei;

Considerând că încetarea de plăți a unui comerciant pentru datoriile sale comerciale, nefiind definită de lege, este o cestiune lăsată cu totul la aprecierea instanțelor de fond;

Că prin urmare, faptul dacă un comerciant este în încetare de plăți cum și de când această încetare există, se poate deduce din orî-ce fapte și circumstanțe din care se va putea stabili această stare de lucruri;

Că așa fiind, încetarea de plăți reală, poate să existe nu numai, când ea rezultă din semne pozitive și exteroare, dar și atunci când comerciantul plătește însă întrebuintează sau face acte ruinătoare și frauduloase;

Că dacă cu ocazia modificării aduse art. 718 din Codul comercial din anul 1886 prin legea din 20 Iunie 1895 s'a suprimat partea relativă la declararea falimentului unui comerciant care continuă plățile prin mijloace procurate în mod ruinător și fraudulos, de aici nu rezultă că un comerciant care ar face plăți prin asemenea mijloace, n'ar mai putea fi considerat în încetare de plăți, când din expunerea de motive a acestei legi se vede că eliminarea acestei dispozițiuni n'a fost făcută de cât în scopul de a se lăsa totul la aprecierea judecătorilor;

Considerând că în cazul de față rezultă destul de evident că falitul Hrisicos încă din luna Iunie 1900, n'a putut să-și plătească polițele ajunse la scadență de cât prin preschimbarea acelor polițe, lucru care l'a repetat și în Septembrie, iar după ce s'a aranjat în acest mod scadențele tuturor polițelor la finele lui Noembrie și Decembrie acelasî an, la 1 Noembrie prin patru acte consecutive și-a înstrăinat cea mai mare parte din averea sa apelantului Contzias, a luat creanțele ipototecare care le dăduse ca asigurare Băncii de scont și le auzi ridiat și după ce a escrocat mai mulți comercianți de mai multe sume, a fugit în Rusia;

Că toate aceste fapte denotă că Hrisicos, la 1 Noembrie 1900 se găsea într'o încetare reală de plăți;

Că de și în polițele care s'auzi preschimbate la Bănci, Hrisicos figura ca girant însă nu este mai puțin adevărat că operațiunile cu Băncile le făcea în propriul său credit, că sumele se luase pentru densus și că tot el le preschimba la scadență;

Că în vederea acestora, Curtea, neavând necesitate de prezentarea registrelor apelantului Contzias ce se oferă de numitul, urmează să îl respingă apelul și să confirme sentința apelată;

Având în vedere tot odată cererea făcută de Băncile intime și judecătorul sindic, de a li se acorda cheltueli de judecată și Curtea ținând seamă că Băncile auzi fost reprezentate de un avocat, iar d-l sindic a venit din Constanța spre a susține interesele creditorilor, în baza art. 140 și 146 din Pr. civ., urmează să le fixeze câte una sută lei cheltueli de judecată de fie-care;

Pentru aceste motive, Curtea, respinge apelul, etc.
(ss) G. C. Sisman, I. Bastache, D. G. Tazlăuanu, C. Nicolescu, V. Tătaru.

p. grefier (s) N. T. Bercea.

Rugăm pe abonații noștri, rămași în restanță cu plata abonamentelor, să bine-voiască a achita sumele datorite cât mai neîntârziat, direct către d-l Codreanu, la administrația ziarului în București, 6 Splaiul Brâncoveanu Voevod, prin mandat sau timbre poștale, sau în mâinile numai a vechilor incasatori autorizați: Manole Herișescu pentru București și I. Riveanu pentru provincie, de la cari vor primi în schimb chitanțe din registrul cu mază, prevăzute cu ștampila ziarului nostru.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI GORJ

Audiența de la 11 Octombrie 1901

Președenția D-lui TH. ANTON BRĂILOIU, Președinte

N. Gigartu cu Ministerul de finanțe

Sentința civilă

Opozițiune.— Contravențiune la legea pentru desființarea contribuțiunilor personale și de șosele și înființarea unei contribuțiuni pentru căile de comunicație.— Dacă în această materie există drept de opozițiune.— (Art. 58 și 59 din legea de constatarea și perceperea contribuțiunilor directe și art. 5 din legea impositului pentru căile de comunicație).

In materie de contravențiuni la legea pentru desființarea contribuțiunilor personale și de șosele și înființarea unei contribuțiuni pentru căile de comunicație nefiind prevădută de cât dreptul de apel, și întru cât aceasta este o lege excepțională și de natură urgentă, dreptul de opoziție nu este acordat.

S'a ascultat d-l avocat I. Săftoiu din partea oponentului N. Gigartu în desvoltarea motivelor de opozițiune și d-l avocat Ștefan N. Dobruneanu, din partea Statului în combateri;

Tribunalul deliberând,

Având în vedere opozițiunea făcută de N. Gigartu, contra sentinței civile pronunțată de acest tribunal sub No. 356/901, prin care i s'a respins ca nesusținut apelul făcut contra decisiunii administrațiunii financiare Gorj No. 6285/1901 și prin care este condamnat împreună cu altul să plătească trei sute lei amendă, pentru faptul că nu s'a conformat dispozițiunilor art. 58 și 59 din legea de constatare și percepere în timpul când funcționa ca perceptor al comunei Ciocadia.

Având în vedere actele state la dosar în susținerile părților:

Având în vedere incidentul ridicat de d-l avocat al Statului St. Dobruneanu delegat de d-l administrator financiar Gorj cu adresa No. 16253 din 5 Octombrie 1901, prin care tinde a se respinge opoziția de față ca inadmisibilă, susținând că în cazul de față în conformitate cu art. 5 din legea pentru desființarea contribuțiunilor personale și de șosele și înființarea unei contribuțiuni pentru căile de comunicație, oponentul n'avea drept de opoziție și că în conformitate cu acest articol, n'avea drept de cât de apel;

Considerând că de și legiuitorul prin art. 5 din suscitata lege, nu arată în mod precis, că nu există drept de opoziție, totuși prin faptul că prin acest articol legiuitorul prescrie în mod categoric că nemulțumiții vor putea apela la tribunalul locului în termen de 15 zile, socolite de la notificarea încheerii către partea condamnată, adăogând că tribunalul va judeca de urgență și în ultima instanță, este evident că legiuitorul a înțeles că ridică părții condamnate dreptul de opoziție, voind ca aceste afaceri urgente să se rezolve în cel mai scurt termen, fără nici o întârziețe, în fine voind ca în cazul acesta se deroge de la dreptul comun;

Considerând că este evident că dacă legiuitorul ar fi vrut a acorda dreptul de opoziție în ast-fel de materii, de natură urgentă, ar fi arătat că există drept de opozițiune și ar fi arătat care este termenul de opoziție, și de când începe a curge, în fine n'ar fi prescriș că nemulțumiții va putea apela la tribunal, fără a zice nimic în privința dreptului de opoziție, și că tribunalul va judeca de urgență și în ultima instanță. Prin faptul că n'a prescriș în cazul de față că există drept de opoziție, consecința logică este că nu poate exista drept de opoziție, și ast-fel fiind această opoziție urmează a se respinge ca inadmisibilă; a zice că există drept de opoziție în cazul de față ar fi a nu interpreta legea ci

a o crea, în fine ar fi a nu ține seamă că în cazul de față fiind o lege excepțională și o materie de natură urgentă legiuitorul a înțeles a acorda părții condamnate numai dreptul de apel pentru a nu se zădărnici, prin prelungiri de termene judecătorești;

Pentru aceste motive redactate de d-l președinte Th. A. Brăiloiu, tribunalul, respinge ca inadmisibilă opozițiunea făcută de N. Gigărtu, etc.

(ss) Th. Ant. Brăiloiu, C. Ștefulescu Rucă

p. grefier (s) T. Manolescu Gani

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ

TRIBUNALUL CIVIL DIN BORDEAUX

Audiența din 4 Aprilie 1900

Președenția D-lui CHAUVEAU, Președinte

Soții Château p. divorț

Divorț. — Persoane cari pot fi ascultate ca martori. — Descendenți. — Cuscri. — Socru, soacră. — Ginere și nuroară. — (Art. 245 C. civ. ; 234 C. rom.).

Art. 245 din Codul civil (234 C. rom.) încuviințând în materie de divorț ascultarea rudelor ca martori, afară de descendenți, și aceasta prin derogare de la principiul înscris în art. 268 Pr. civ. (191 Pr. rom.), atât spiritul cât și o sănătoasă interpretare a legii cer ca cuscrii sau afinii să fie puși pe aceeași treaptă cu rudele; de unde rezultă că nu numai rudele dar și afinii pot fi ascultați ca martori în materie de divorț. Ast-fel, pe când socrul și soacra părților pot fi ascultați ca martori, nu tot ast-fel este în privința ginerului și a nuroarei, căci aceleași motive care au făcut să se probeze depoziția unui fiu sau unei fiice, se opun la ascultarea ginerului și nuroarei. Cu toții, în adevăr, sunt legați către ascendenți prin respectul și deferanța ce le datoresc, și n'ar putea, fără inconveniente serioase și fără a atrage asupra lor un resentiment care adese ori le ar fi dăunător, să iee parte la niște desbateri de care este mai bine să rămăe străini.

Tribunalul,

Considerând că art. 268 din Codul de procedură civilă (191 Pr. rom.) dispune că rudele și afinii în linie dreaptă a uneia din părți nu pot fi ascultați ca martori; că art. 245 C. civ. (234 C. civ. rom.), aplicabil atât în materie de divorț cât și de separație de trup, aduce o derogare la această regulă generală, încuviințând ascultarea rudelor, cu excepțiune însă în privința descendenților; considerând că atât spiritul cât și o sănătoasă interpretare a legii cer ca cuscrii sau afinii să fie puși pe aceeași treaptă cu rudele și descendenții; că, în adevăr, în toate împrejurările, legiuitorul a înțeles să asimileze pe afinii rudelor și să le aplice aceleași reguli; că în acest sens jurisprudența a interpretat art. 245 din C. civil (234 C. rom.), punând în principiu că nu numai rudele părților dar și afinii lor pot fi ascultați ca martori în materie de divorț; că nu s'ar pricepe, în adevăr, cum după ce s'a pus rudele pe aceeași treaptă

cu afinii, și s'a permis ascultarea ca martor a socrului și a soacrei, să nu să creeze afinilor aceeași situație juridică, când ar fi vorba de descendenți; Considerând, pe de altă parte, că motivele care au făcut să se probeze depozițiunea unui fiu sau unei fiice se opun la ascultarea ginerului și nuroarei; cu toții, în adevăr, sunt legați către ascendenți prin respectul și deferanța ce le datoresc, și n'ar putea, fără inconveniente serioase și fără a atrage asupra lor un resentiment care le ar putea fi dăunător, să iee parte la niște desbateri de care trebuie să rămăe străini; Pentru aceste motive, hotărăște ca Nimes, ginerele lui Château, care a cerut și el divorțul prin acțiune reconvențională, să nu fie ascultat ca martor, etc.

(Din Pand. Périod. 1902, 2, p. 63).

Observație.—După pravilele lui Vasile Lupu și a lui Matei Basarab, rudele și oamenii femeii nu puteau depune ca martori în procesele de divorț. «Vrăjmășia bărbatului nu se poate constata de cât prin martori destoinici de creștere, care să nu fie rude sau oamenii muerei, nici să fie de ris și de batjocoră, oameni pe care să nu'i bage nimenea într'o seamă. Bocetele muerei și țipetele ce s'aud din casă nu vor putea arăta vrăjmășia bărbatului, nici ochii ei de vor fi vineți sau obrazul de va fi umflat; martori trebuesc la lucru că aceasta, pentru ca să se cunoască tot adevărul» (1).

Astăzi, după dreptul comun, ascendenții și descendenții uneia din părți, frații și surorile, unchi și nepoții, afinii în același grad și soțul, chiar despărțit nu sunt admiși ca martori (art. 191 Pr. civ.). În materie de divorț s'a făcut însă o derogare de la dreptul comun, admitându-se mărturiile rudelor, afară de acele ale descendenților, pentru că tocmai rudele, mai bine de cât străinii, pot să cunoască relațiunile dintre soți și dacă mărturiile lor n'ar fi fost admise, reclamantul ar fi de multe ori fost pus în poziție de a nu'și putea dovedi acțiunea sa, *quoniam quæ domi geruntur non facile per alios testes possunt probari*.

În cât privește slugile, nici nu era nevoie ca art. 234 să le prevadă anume, pentru că, după procedura noastră, ele nu sunt oprite de a mărturisi în cauzele care interesează pe stăpânii lor, rămânând ca tribunalele să aprecieze la urma urmei în mod suveran depunerile lor, după împrejurări.

Art. 234 C. civ. nu ține nimic despre cuscri sau afini, însă se înțelege de la sine că dacă rudele pot fi martori, *a fortiori* acest drept trebuie

(1) Pravila lui V. Lupu, capit. Cum și în ce chip poate să se arate vrăjmășia bărbatului și cu ce lucru și Pravila lui Matei Basarab, glava (capit.) 184.

să-l aibă cuscrii, ca unii ce sunt într'o legătură de înrudire mult mai depărtată și fictivă (2).

Dintre rude numai copiii și în genere toți descendenții soților sunt incapabili de a fi martori (art. 234 C. civ., 192 Pr. civ.), căci, în adevăr, aceste persoane fiind într'un grad de înrudire prea apropiat cu părțile, ar fi putut cu mai multă ușurință să denatureze adevărul. *C'est le cri de la nature qui a dicté cette disposition*, dice Laurent (III, 235). Această dispoziție să întinde și la ginerii și surorile părților, ei fiind *loco filii* (3).

Cât pentru socrul și soacra soților cari se despart, ei pot, din contra, să fie ascultați ca martori, pentru că ei sunt considerați ca ascendenții lor, și ascendenții nu sunt excluși de art. 234, ci numai descendenții, pentru motivele mai sus expuse.

Ce trebuie să înțelegem prin expresiunea *descendenți*, întrebuintată de art. 234? Prin acest cuvânt nu se înțelege numai copiii și descendenții legitimi născuți din căsătoria actuală a soților, ci și copiii legitimi sau legitimați, născuți din o căsătorie anterioară (4), și chiar copiii naturali recunoscuți, însă numai față cu mama lor și rudele despre mamă (art. 652, 677, 678), nu însă față cu tatăl lor și rudele despre tată, cu care ei sunt cu desăvârșire străini (5).

În cât privește copilul adoptat, el n'ar putea fi ascultat ca martor în procesul de despărțenie al înfiitorului său tată, fiind privit ca și un copil legitim, dar ar putea foarte bine să fie ascultat în procesul părintelui înfiitorului său tată, pentru că adopțiunea nu produce nici un efect între adoptat și ascendenții adoptătorului (art. 315), ci numai o împedire la căsătorie (art. 147, 313) (6).

Toate cele-lalte persoane, ori care ar fi raporturile lor cu părțile, vor putea fi ascultate ca martori, rămânând ca tribunalele să aprecieze

(2) Laurent, III, 234 Fremont. *Tr. pratique du divorce*, 546. Vraye et Gode, *Le Divorce et la séparation de corps*, I, 279. Pand. fr., *Divorce*, 2180. Redactorii acestui Repertoriu ne-au făcut deosebită onoare de a se referi la Comentariile noastre.

(3) Baudry et Chauveau, *Des personnes*, III, 130, p. 77. Coulon, *Le Divorce et la séparation de corps*, IV, p. 195.

(4) Baudry et Chauveau, *op. și loco supra cit.* Répert. Sirey, *Divorce*, 2554 urm. Fremont, *op. cit.*, 552. Laurent, III, 234. Vraye et Gode, *Le Divorce et la Séparation de corps*, I, 276. T. Huc, II, 375. Fuzier-Herman, *Supplém.* par Griffond, I, art. 245, No. 25. Coulon, *op. cit.*, IV, 194. Dalloz. *Nouveau C. civ. annoté*, I, art. 245, No. 39. Pand. fr., *Divorce*, 2178 C. Dijon. Sirey, 79. 2. 68. D. P. 79. 2. 181. Trib. Blois și Paris. *Le Droit* din 17 Iulie 1893. *Pand. Périod.* 94. 2. 163 și *Lx Loi* din 23 Oct. 1893.— *Contrà.* C. Besançon. D. P. 73. 2. 62. Sirey, 73. 2. 135. Demolombe, IV, 480 bis Coulon, Faivre et Jacob, *Divorce*, p. 58.

(5) Cpr. C. Nacu, *Dreptul civil român*, I, p. 433, No. 48

(6) Répert. Dalloz. *Sépar. de corps et Divorce*, 246. Goirand, *Divorce*, p. 85. Vraye et Gode, *op. cit.*, I, 278.

depunerile lor. Ast-fel, pot fi ascultați ca martori în materie de divorț, donatarii părișor (7), soțul despărțit (8), etc.

Interdicția de a se asculta ca martori descendenții soților, este de ordine publică, și ca atare, nu poate fi acoperită prin tăcerea părților (9), ear pe de altă parte, tribunalele nu s'ar putea convinge numai din spusele descendenților raportate de persoanele admise ca martori, pentru că aceasta ar însemna a dobândi pe calea indirectă un rezultat pe care legea îl oprește *recta via* (10).

D. Alexandresco

INFORMAȚIE

Publicăm astăzi un articol privitor la efectele convențiilor față de cei de al treilea de D. C. Nacu, profesor universitar. Profităm de această ocaziune pentru a aduce omagiile noastre ilustrului profesor, că în momentul acesta când se simția mai multă nevoie de un comentariu românesc al Dreptului Civil (Comentariile atât de apreciate ale simpaticului nostru director, savantul Profesor Universitar D. Alexandresco, fiind epuizate) D. Nacu a scos la lumină un asemenea comentariu intitulat: *Dreptul civil român*. Din acest comentariu, a apărut deja Volumul I care coprinde materiile ce se predau în anul I de drept urmând diviziunea codului. D. Nacu explică fie-care instituțiune arătându-i origina ei, fazele prin care a trecut, și făcând o comparație cu legiuirile noastre vechi Caragea și Calimach, nu trece cu vederea, ca cestiune de legislație, să noteze unele dispozițiuni ale noului Cod german. Iată de ce cu drept cuvânt putem zice că lucrarea D-lui Nacu este o operă completă care servește nu numai studenților, dar și lumii juridice, magistraților și mai ales avocaților. Volumul al II-lea care tratează, despre moșteniri, donațiuni și obligații, va apare în foarte curând timp.

(7) Pand. fr., *Divorce*, 2162. Répert. Sirey, *eod Vº*, 2561. Planiol, III, 583. În Franția, chestiunea este însă controversată din cauza art. 283 Pr. civ. nereprodus la noi.

(8) Vraye et Gode, *op. cit.*, I, 279, 280.— *Contrà.* T. Huc, II, 376. Répert. Dalloz, *Supplém.*, *Divorce*, 427. *Nouv. C. civ. annoté*, I, art. 245, No. 45. Această din urmă părere este inadmisibilă. În adevăr, de și soțul despărțit nu poate fi ascultat ca martor după dreptul comun (art. 191 Pr. civ.), procedura divorțului fiind specială, nu-l exclude (art. 234) și nici nu putea să-l excludă, de vreme ce el este cu desăvârșire străin de fostul său soț. Dar se va zice poate că mărturisirea soțului despărțit poate fi întru cât-va suspectă; tribunalele o vor aprecia la justa ei valoare, după împrejurări (art. 234 C. civ și 193 Pr. civ.).

(9) C. Riom. D. P. 91. 5. 180, No. 17 și Sirey, 91. 2. 60, nota a. Baudry et Chauveau, *Des personnes*, III, 130. Vraye et Gode, *op. cit.*, I, 285 urm. Répert. Dalloz, *Supplém.*, *Divorce*, 430. Répert. Sirey, *Divorce*, 2558.

(10) Trib. și C. Portiers. D. P. 91. 5. 180, No. 16, Sirey, 91. 2. 60. Baudry et Chauveau, *op. și loco supra cit.*